

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

§. 3. Ceremoniae quid sint, & quae hujus nominis origo. Earum efficacia, & utilitas ad divinum cultum. Verae à falsis, & superstitiosis discernendae. Exteriores ceremonias sine interno spiritu parum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Sedere tamen humiliter & modestè non prohibent Joannes Cassianus ⁿ, & sanctus Benedictus ^o. Idque confirmat consuetudo nostrorum temporum, solemus enim alternatim stare, & sedere.

4. Verùm enim verò si sancti Patres non ab omnibus damnatam sessionem tanto zelo reprehendunt, quid agerent si quorundam Clericorum, atque Religiosorum depravatam in omnibus psallendi disciplinam conspicerent? Quàm acriter adversus illos insurgerent, qui nec Deum timentes, nec hominibus reverentiam habentes liberrimam oculorum jactatione, inconcinna corporis habitudine, licentiosam gestuum levitate Ethnicorum, ac infidelium expriment mores? In sedilibus suis lecti molliem quærentes jacent inciviliter extensis tibiis, divaricatis cruribus: tum obrepenti somno cedentes dimidiata proferunt verba, crebris oscitationibus psalmodum recitationem turbantes, animum ibi non esse manifestant: pedibus vacillant, digitis exercent argutias, seriam aliorum gravitatem effusissimo risu contemnunt. Vocem in cantu vel deprimunt nimis, vel super alios attollunt: importuno garritu omnia miscent, tantoque impetu verba glomerant, & præcipitant, ut ne quidem verbum integrum sonet. Denotula una cantus, vel de aliqua Antiphona lites quandoque movent acerrimas. Ad ineptias, & fabulas semper prompti; ad commensationes, & ebrietates semper robusti & benevalentes; in choro deinde languentes nec erecto corpore stare, nec genibus inniti, nec vocem possunt proferre. Diceres eos ad primum oratorii ingressum, graviore correptos infirmitate mox animam acturos esse. Heu miseros, & infelices! Siccine profanatis templum, sacerdotium confunditis, ordinem temeratis? Ubi religio est, ubi mores, ubi pudor, ubi lex, ubi fides, & disciplina? Quid Deo vestro respondebitis in die judicii, cum vobiscum ponet rationem, quod opus suum feceritis fraudulenter? Quid dicetis animabus, quarum bona percepistis in vita vestra, ut earum peccata portantes indignationem Dei averteretis ab illis? Quid Angelicis spiritibus respondere poteritis, quorum sprevistis præsentiam, contempsistis auxilia, officia neglexistis? An ignoratis quod scriptum est *p*, *Qui contemnunt me erunt ignobiles*: itemque *q*, *Solemnitates vestras odit anima mea, convertam festivitates vestras*

ⁿ Cassianus lib. 2. cap. 12. ^o Benedictus. cap. 9. ^p 1. Reg. 2. 36. ^{Isai.} 1. 14. ^q Amos 8. 10.

in luctum: & *v* *In terra sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Domini*? Ipsa, ipsa Religio, quam profitemini, errores vestros accusat: Atrocis enim, ut Salvianus ^f scribit, sub sancti nominis professione peccatis; & ubi sublimior est prærogativa, major est culpa. Sed de horum miserima conditione melius est silere, quam loqui. Hugo Cluniacensis dictus de Folieto lib. 2. de claustris animæ inter opera Hugonis Victorini, abusiones claustris enumerans ponit undecimo loco dissolutionem in choro, eosque perstringit acerrimè, qui mente vagi, attoniti oculis, habitu dissoluti, aliud cantant, aliud cogitant: in choro sunt corpore, sed mente in foro. Eisdem reprehendunt, & damnant Joannes Chrysostomus, & Pocho Pruniensis; hic in fine libri tertii de domo Dei, ille Homiliâ primâ de verbis *Isaiæ*, *Psalmi Dominum*. Omnes autem partes internæ, & externæ reverentiæ Seraphicus Doctor Bonaventura ^r in speculo disciplinæ diligenter edisserit: & Joannes Cassianus ⁿ antiquorum Monachorum reverentiam in Ecclesia describens; Tantum, inquit, à cunctis silentium præbetur, ut præter illum, qui Psalmum decantat, nullus hominum penitus adesse credatur. Non sputum emittitur, non exsecratio obstrepit, non tussis intertonat, non oscitatio somnolenta dissolutis malis & hiantibus trahitur, nulli etiam gemitus, nulla suspiria astantes impeditura promuntur.

§. I I I

Ceremonia quid sint, & qua hujus nominis origo. Earum efficacia, & utilitas ad divinum cultum. Vera à falsis & superstitiosis discernenda. Exteriores ceremonias sine interno spiritu parum prodesse.

1. **I**N publicè persolvendis divinis Officiis omnes Ecclesiasticæ ceremoniæ ad amissum servari debent, in his enim exterior disciplina potissimum sira est. Sunt autem ceremoniæ, si propriè loqui velimus, ritus sancti in sacrificiis, & divinis Officiis ad Dei cultum adhibiti: sed migravit vocabulum in usum etiam profanos; nam cum homines instituisent sibi invicem inclinare, genua flectere, manus osculari; hæ & aliæ honoris exhibitiones, cum proprio nomine carerent, ceptæ sunt etiam ceremoniæ dici.

^r *Isai.* 26. 10: ^f *Salvian.* l. 4. *de gub. Dei.* ^t *Bonav.* part. 2. cap. 9. ^u *Cassian.* lib. 2. cap. 10.

dici. A nomine *Cerus*, quod veteri lingua sanctum significat, dictas ceremonias existimat Festus, ut à sanctis sanctimonia. Augustinus x à cærendo dici putat quasi carimonia, eò quod observantes careant his rebus, à quibus abstinent. Idem alii tradiderunt apud Gellium y, & Macrobius z, quod res sanctæ remotæ ac sepositæ à nobis sint. Quidam ab oppido Cere derivant: nam urbe à Gallis captâ virgines Vestales, sacerdotes, & simulachra Deorum agente L. Albino, ut Livius scribit a, vel L. Alvanco, ut placet Valerio Maximo b, in id oppidum plaustris perducta sunt, in cuius rei memoriam omni divino cultui ceremoniarum nomen enatum est. Alii à Cerere deducunt quasi Cereris munia, quod sacra Cerealia omnium sanctissima & antiquissima sint habita. Nonnulli à verbo Hebraico *Cherem* quod significat devovere, consecrare Deo, & à communi usu separare. Alii denique à verbo Græco *χαιρειν*, quod salutis sint causa, vel ad salutem spectent. Græci ceremonias *τελεται* vocant: est autem *τελεται* apud Suidam sacrificium plenum maximis mysteriis. In Veteri Testamento multæ erant ceremoniæ à Domino institutæ, sed factâ per Jesum Christum gratiâ & veritate, cessavit earum obligatio. Afferit Augustinus c, nullam esse Religionem sive veram, sive falsam, quæ sine ceremoniis subsistere possit. Idem apud antiquos nihil aliud erat esse Theologum, quam scire quæ Numina quibus ceremoniis colerentur, ut ex Platone d colligitur. Licet enim ipsæ ceremoniæ nullam secundum se perfectionem, nullam contineant sanctitatem: sunt tamen actus externi Religionis, quibus quasi signis excitatur animus ad rerum sacrarum venerationem, mens ad superna elevatur, nutritur pietas, fovetur charitas, crescit fides, devotio roboratur, instruuntur simplices, Dei cultus ornatur, conservatur Religio; & veri fideles à pseudochristianis, & eterodoxis discernuntur. Christus ipse vix aliquod illustre miraculum paravit, in quo ceremonias non adhibuit: nam lutum fecit ex sputo, & linivit oculos cæci nati: extendens manum tetigit leprosum, & mundavit eum: digito scribebat in terra: exspuens, & suspiciens in cælum aures aperuit surdi, & linguæ vinculum dissolvit. Axioma Zoroastris e est facris ceremoniis animam ad Deum reduci: sunt e-

nim istæ, ut Pfellus, & Pletho in scholiis docent, manufactrices ad supernas illuminationes & unionem cum Deo. Porro Chaldæi sapientes existimârunt non aliter posse nos ad Deum reduci, nisi animæ vehiculum materialibus ceremoniis aptum reddamus, atque firmemus: his enim illustratur anima, & agilior redditur ad ascensum. Apud Ethnicos Numam Pompiliam octo libros ceremoniarum scripsisse ad Religionem pertinentium refert Dionysius Halycarnassæus f. Julianum quoque Apostatam in templis idolorum nostris consimiles ritus, & precationum alternam canendarum formam instituisse scribunt Nicephorus g, & Nazianzenus h. Narrat item Baronius i Valentem Imperatorem Arianum, visis in templo sacris ceremoniis, maximam erga res Catholicorum reverentiam concepissee. Tanta est earum vis & efficacia.

2. Frustrâ Sectarii, atque irritò prorsus conatu in illis evertendis laborant. Dicunt enim ad Idololatrias nos accedere, quod quædam ceremoniæ reperiantur, quæ nobis & illis communes sunt. Nam ut è multis pauca seligam, in sacris veste candidâ utimur, usi sunt & Gentiles testibus Valerio Maximo k, & Philostrato Lemnio l. Primitias offerri solitas Diis gentium, ut & olim vero Deo auctor est Censorinus m. Offerre decimas, & vota etiam apud Ethnicos observatum scribit Dionysius Halycarnassæus n. Non licuisse Pontifici quempiam occidere Suetonius in Tito asserit, sicut nec Sacerdotibus veri cultus. Lustralem aquam, asperionem sepulchrorum, cereorum, & lampadarum usum, & alia multa, quæ nobis in usu sunt, inter Gentes viguisse præci Scriptores commemorant. Sed hæc omnia jam pridem questus Tertullianus o ex lege divina in superstitionis cultum, agente diabolo, fuisse transfusa: præterquam quod multas gentium superstitiones ad cultum veri Dei à sanctis Patribus laudabiliter translatas Gregorius Nyssenus p, & Theodoretus q ostendunt. At ommissis hæreticis, qui omnes ceremonias tollere conantur, contrarius aliorum error perstringendus est, qui declinantes in superstitionem nimio cultu onerant Religionem. Horum mores graphicè pingit, ut solet, in Ethicis characteribus Theophrastus.

A a a a a Super-

f Dion. Halic. Ro. antiq. l. 2. g Niceph. lib. 10. c. 21. h Nazian. orat. 1. in Julianum. i Baron. an. 370. n. 46. k Valer. Max. l. 1. 1 Philostr. lib. 2. m Censor. c. 1. n Dion. Halic. l. 1. o Tertulian. de Præsc. c. 40. p Greg. Nyss. in vita Thaumaturgi. q Theod. l. 8. de Cur. G. ac. affect.

x Aug. l. 2. retr. c. 37. y Gell. l. 4. c. 9. z Macrobi. d. 3. Sat. c. 3. a Livius l. 5. dec. 1. b Val. Max. l. 1. c Aug. l. 19. contra Faustum. cap. 11. d Plat. de Regum. e Zoroast. initio Magic. oraculorum.

Superstitiosus, inquit, is est, qui elotis manibus, & aquâ lustrali aspersus è templo, folium lauri ore prehensum tenens integrum diem ita ambulat. Si viam eo ambulante mustela transcurrerit, non ante progreditur, quam alius prior transierit, aut ipse tres lapides trans viam miserit. Serpentes si viderit in aedibus, facellum eo loco extruet. Lapidés unctos qui sunt in triviis solet oleo ex ampulla perfundere: nec prius discedere, quam posito genu eos fuerit veneratus. Solet etiam domum crebrò purificare, sepulchrum nullum insistere, ad defunctorum iustâ nullus accedere, neque item ad ullam unquam puerperam. Infomnium porrò si viderit, pergere illic ad divinos, ad augures, sciscitaturus cui Deo, cui Deæ vota sint faciendâ. Hæc & alia Theophrastus de supersticiosi infidelibus, quos in Evangelica luce nonnulli turpius errantes imitantur.

3. Caveant autem Ecclesiastici, caveant animarum Pastores, ne Christianæ plebis ignorantiam ipsimet foveant, ne fiat sicut populus, ita & Sacerdos. Semper ignarum vulgus proclive fuit ad superstitionem, plus in vanis quibusdam ineptiis, quam in vera pietate confidens. Sed prudentis Sacerdotis munus est docere populum, ut ceremonias quidem à majoribus nostris sanctè institutas accuratè custodiant; suspectas autem novitates, & tumultuarias hominum adventiones radicibus amputent, & evellant. In ipsis verò exterioribus observantiis sitam non esse pietatem & religionem animadvertant. Quidam enim Religiosi externis functionibus diligentissimè adimpletis, quasi jam salva sint omnia, magnam de seipsis sanctitatis opinionem concipiunt; cum tamen adhuc à vera perfectione longissimè distent, Christi Domini maledicto tanquam probrosæ arbores proximi, ni post frondes & flores expectatos etiam in maturitate autumnii fructus parturiant. Hominem intueri, ait Bernardus, vanam istorum Religionem describens, qui solas manus ad opera mandatorum movere corde penitus arido, ductus consuetudine quâdam, planè quasi vitula Ephraim docta diligere trituram. Exteriorum quæ ad modicum valent, nec unum jota præterit, sed camelum glutit, dum culicem liquat. In corde enim servus est propriæ voluntatis, cultor avaritiæ, gloriæ cupidus, ambitionis amator, aut hæc omnia, aut singula, quæque intus vitia fovens, & mentitur iniquitas sibi; sed Deus non irridetur. Videas enim interdum sic palliatum hominem, ut

1 Bernb. Serm. 2. de assumpt.

seducat etiam semetipsum penitus non attendens vermem, qui interiora depascitur. Manet enim superficies, & salva sibi omnia arbitratur. Comederunt alieni robur ejus, & ignoravit. Dicit quia dives sum, & nullius ego: cum sit pauper, & miser, & miserabilis. Nam & inventâ occasione ebullire saniem, quæ latebat in ulcere, & excisam non extirpatam arborem in sylvam pululare videas densiorem. Quod periculum si volumus declinare, securim ponamus necesse est ad radices arborum, non ad ramos. Non sola invenitur in nobis exercitatio corporalis ad modicum valens, sed invenitur utilis ad omnia pietas, & exercitium spirituale. Hæc Doctor mellissus, qui non dicit externum cultum non esse omnino invenendum in nobis, sed cum interno conjunctum, sicut scriptum est, *f Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum. Et si orem linguâ, spiritus meus (hoc est vox mea spiritu vitali & vocali prolata) orat, mens autem mea sine fructu est. Quid ergo? orabo spiritu, orabo & mente: psallam spiritu, psallam & mente.*

S. I V.

De attentione. Eam triplicem esse ad verba, ad sensum verborum, ad finem qui Deus est. Quæ & quanta harum attentionum vis, & necessitas. De eo qui rapitur extra se dum psallit. Controversia quedam tractantur, & solvuntur.

1. **E**cclésiastica hymnodia, tametsi secundum se opus sit excellentissimum, si necessariis tamen conditionibus careat, nequaquam altissimo Deo placere poterit, qui modum operis magis attendit, quam opus ipsum. *Justè, inquit, & quod justum est persequeris.* E qua doctrina illud Gersonis pronunciatum à viris spiritualibus proverbialiter usurpatum prodiit. Deum scilicet esse non verborum, sed adverbiorum remuneratorem: hoc est, Dominum non tam respicere ad actionis bonæ substantiam, quam ad modum, & circumstantias, quas Grammatici solent adverbialibus terminis explicare. Sunt autem tres conditiones necessariae, ne oratio nostra fiat nobis in peccatum: nimirum ut reverenter, ut attentè, ut devotè psallamus. Et de reverentia quidem, ac ceremoniis, quæ ad vires pertinent sensitivas, jam dictum est, nunc tractandum de attentione, ut, dum psallimus, id versetur in corde

1 Psalm. 83. 1 Cor. 14. 14. t Deut. 16. 29.